

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ενώπιον: Δ. Κωνσταντίνου, Ε.Δ.

Αρ. Αγωγής: 5124/2011

Μεταξύ:

ΣΩΤΗΡΗ (ΑΚΗ) ΠΑΣΑΒΒΑ

Ενάγοντας

και

1.Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ

2.ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΡΤΗ

Εναγόμενοι

Ημερομηνία: 9/11/2018

Για ενάγοντα: κος Χριστάκη

Για εναγόμενο 1: κος Οικονόμου

Για εναγόμενο 2: κος Γεωργίου

ΑΠΟΦΑΣΗ

Με την αγωγή αυτή ο ενάγοντας απαιτεί από τους εναγομένους αποζημιώσεις για κατ' ισχυρισμό δυσφήμιση και ή λίβελο και ή επιζήμια ψευδολογία, η οποία έγινε μέσω δύο δημοσιευμάτων ημερομηνίας 17/7/2011, στην κυριακάτικη έκδοση της εφημερίδας Φιλελεύθερος. Ζητεί επίσης διατάγματα που να απαγορεύουν στους εναγομένους να δημοσιεύουν ή επαναλαμβάνουν τα επίδικα δημοσιεύματα. Τέλος ζητεί τιμωρητικές ή επαυξημένες αποζημιώσεις.

Πρώτα από όλα, παραθέτω αμέσως πιο κάτω το περιεχόμενο των δύο επίδικων δημοσιευμάτων:

Δημοσίευμα Α

«

ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΑ

Η παπασάββεια ποδκιαντραποσύνη

Απαιτούσε θράσος... παπασάββειον, με προεδρικές... περγαμηνές – «είναι φίλος μου ο Άκης, πως να το κάνουμε;»- για να μας... διαβεβαιώσει ο -ελέω Χριστόφια- Β.Γ. Εισαγγελέας, Άκης Παπασάββας, σε ραδιοφωνική του παρέμβαση («Ράδιο Πρώτο», 14/7/2011) για τα «δια ταύτα» της ανακριτικής έρευνας για το έγκλημα της Δευτέρας.

Να μας... υπενθυμίσει πως σαν «συντεταγμένο όργανο του κράτους» (αναπληρωτής του Γ. Εισαγγελέα!) θα... μεριμνήσει «κύρια και καθοριστικά για να προστατευθεί το μαρτυρικό υλικό» (όπως του γνωστού φακέλου των γνωστών εμφυτευμάτων του;)

Να μας... συμβουλευσει ότι πρέπει «ν' αποφευχθούν οι δημόσιες δίκες», διότι «ασφαλέστατα» για το ανακριτικό έχουν «γενική ευθύνη και δικαιοδοσία τα συντεταγμένα όργανα».

Ό,τι -τέτοιες μέρες- ο «φίλος Άκης» δεν πήγε κάπου να ...κρυφτεί, επαύξησε το κυβερνητικό όνειδος!»

Δημοσίευμα Β

«

Και τα υπόλοιπα Θρασάκια

Και μια και ο λόγος για τον (Σωτηρ)άκη Παπασάββα -κλασική περίπτωση αντιπαροχικού διορισμού από τον Πρόεδρο- μήπως ήρθε η ώρα όλων αυτών των Θρασάκηδων που κάθισαν στο σβέρκο μας και μας απομυζούν από το Δημόσιο 100.000 ευρώ (συν) τον χρόνο (Παπάκια, Κκελούδια, Παμπούδκια και λοιπά) μόνου και μόνου γιατί εξυπηρέτησαν μονομανίες και εμμονές του Δ. Χριστόφια, να συνδράμουν με τις αντιμισθίες τους στη μεγάλη ζημιά που επέφερε ο κυβερνητικός απολυταρχισμός; Τουλάχιστον, όποιος βγαίνει -

αυτές τις μέρες- να μιλά, να δηλώνει πρώτα: -Στη θέση μου δεν βρίσκομαι, εξαιτίας αντιπαροχικής ευμένειας του Προεδρικού!»

A. Δικόγραφα

Με την Έκθεση Απαίτησης προβάλλονται διάφοροι ισχυρισμοί, τους οποίους, λόγω του εκτεταμένου της, θα μεταφέρω πιο κάτω συνοπτικά. Εννοείται πως εάν και εφόσον χρειαστεί πιο κάτω κατά τη ροή της απόφασης θα γίνει ειδική αναφορά.

Ο ενάγων από 1/5/2008 υπήρξε Βοηθός Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Υπηρέτησε από το 1977 στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, όταν και διορίστηκε ως δικηγόρος και ανήλθε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας. Κατέχει πτυχίο, μεταπτυχιακούς τίτλους και άλλα πανεπιστημιακά προσόντα. Έχει συμμετάσχει σε συνέδρια, συγγράψει βιβλία, αλλά και αρθρογραφεί τακτικά στον τύπο. Ισχυρίζεται ότι είναι γνωστό και ευυπόληπτο άτομο στην κυπριακή κοινωνία.

Η εναγομένη 1 είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, ιδιοκτήτρια και εκδότρια της εφημερίδας «Φιλελεύθερος», η οποία κυκλοφορεί ευρέως ανά το παγκύπριο. Είναι επίσης ιδιοκτήτρια του διαδικτυακού τόπου <http://www.philenews.com>. Ο εναγόμενος 2, συγγράφει άρθρα για την εναγομένη 1.

Στην κυριακάτικη έκδοση της εφημερίδας «Φιλελεύθερος», ημερομηνίας 17/7/2011, κάτω από τον τίτλο «ΕΜΒΟΛΙΜΑ», δημοσιεύτηκαν τα επίδικα δημοσιεύματα. Τα εν λόγω δημοσιεύματα αναρτήθηκαν και στην πιο πάνω αναφερόμενη διαδικτυακή ιστοσελίδα, όπου μπορεί κάποιος ακόμα και σήμερα να τα διαβάσει.

Σε σχέση με τα δημοσιεύματα, ισχυρίζεται ότι αυτά αναφέρονται στο ίδιο προσωπικά και υπό την ιδιότητά του ως Βοηθού Γενικού Εισαγγελέως και πως στην κοινή αντίληψη του μέσου αναγνώστη είναι δυσφημιστικά και/ή είναι λιβελλογράφημα και/ή επιζήμια ψευδολογία για τους λόγους που στην Έκθεση Απαίτησης αναλυτικά και λεπτομερώς καταγράφει.

Οι εναγόμενοι καταχώρησαν ξεχωριστές υπερασπίσεις, επίσης ιδιαίτερα εκτενείς και λεπτομερείς. Για σκοπούς εξοικονόμησης χρόνου, δεν κρίνω σκόπιμο να αναπαράξω επιστάμενα κάθε πτυχή τους, εφόσον κατωτέρω κατά την εξέταση της νομικής πτυχής θα εξεταστούν οι προβαλλόμενες υπερασπίσεις και θα γίνει υπαγωγή αυτών στα πλαίσια της υπόθεσης.

Στο στάδιο αυτό, είναι αρκετό να αναφέρω ότι και οι δύο εναγόμενοι αρνούνται ότι τα επίδικα δημοσιεύματα συνιστούν δυσφήμιση και/ή λίβελο και/ή επιζήμια ψευδολογία. Η φυσική και συνήθης ερμηνεία των δημοσιευμάτων κατά την κοινή λογική και στο μυαλό του μέσου αναγνώστη δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή με τον τρόπο που ο ενάγοντας επιχειρεί να παρουσιάσει. Η οποιαδήποτε αναφορά στον ενάγοντα έγινε εξαιτίας της ιδιότητάς του ως Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα και είναι έντιμο σχόλιο σε ζήτημα δημοσίου συμφέροντος που έγινε καλόπιστα.

Ισχυρίζονται ότι οι συνθήκες διορισμού του ενάγοντα στη θέση Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, η στενή του σχέση με τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια, η έκρηξη στο Μαρί στις 11/7/2011, ο δημόσιος διάλογος που ακολούθησε και η αγανάκτηση του κόσμου που επικρατούσε τότε, δικαιολογούν τα επίδικα δημοσιεύματα τα οποία αφορούν σε δηλώσεις του ενάγοντα αμέσως μετά την έκρηξη στο Μαρί. Λεπτομερής παράθεση γεγονότων θα γίνει πιο κάτω.

Επιπρόσθετα των πιο πάνω, ο εναγόμενος 2 επισημαίνει ότι τα επίδικα άρθρα, τα οποία έχει συντάξει ο ίδιος, είναι χρονογραφήματα, ιδιαίτερο γνώρισμα των οποίων είναι το οξύ και σκωπτικό ύφος.

Β. ΠΑΡΑΔΕΚΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ (Δηλωθέντα/Ως προκύπτουν από τα δικόγραφα)

1. Τα επίδικα δημοσιεύματα έχουν δημοσιευτεί.
2. Το πρώτο δημοσίευμα αναφέρεται στον ενάγοντα.
3. Η κυριακάτικη έκδοση της εφημερίδας «Φιλελεύθερος», ημερομηνίας 17/7/2011 έχει κυκλοφορήσει και πωλήθηκαν 31.677 αντίτυπα.
4. Ο ενάγοντας ήταν τον ουσιώδη χρόνο Βοηθός Γενικού Εισαγγελέα.

5. Ο ενάγοντας είναι έγγαμος με δύο παιδιά και είναι συγγραφέας άρθρων και βιβλίων νομικοπολιτικού περιεχομένου.
6. Η εναγόμενη 2 είναι ιδιοκτήτρια της εφημερίδας «Φιλελεύθερος», εφημερίδα παγκύπριας κυκλοφορίας, η οποία διανέμεται στο εξωτερικό και μέρος της δημοσιεύεται στο διαδίκτυο. Η εφημερίδα «Φιλελεύθερος της Κυριακής» είναι η κυριακάτικη έκδοση της εφημερίδας «Φιλελεύθερος».
7. Ο εναγόμενος 2 είναι συντάκτης των επίδικων δημοσιευμάτων.

Γ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Από το σημείο αυτό αναδεικνύω ότι αν και με το δικόγραφο της Υπεράσπισης καταγράφονται διάφορες προδικαστικές ενστάσεις, εφόσον αυτές δεν προωθηθήκαν με τον οποιοδήποτε τρόπο, αναπόφευκτα θεωρούνται ως εγκαταληφθείσες.

Κατά την ακροαματική διαδικασία μαρτυρία έδωσαν 4 συνολικά μάρτυρες. Ο ενάγοντας, ο εναγόμενος 2 (έδωσε μαρτυρία και προς υπεράσπιση του εναγομένου 1) και περαιτέρω έδωσαν μαρτυρία ακόμα 2 μάρτυρες υπεράσπισης για τον εναγόμενο 2.

Με εξαιρετική συντομία θα μεταφέρω τη μαρτυρία αυτών, εφόσον επιμέρους πτυχές, ουσιώδεις για την έκβαση της απόφασης θα αναδειχθούν πιο κάτω κατά τη σύζευξη μαρτυρίας και νομικής πτυχής.

Ο ενάγοντας με αναφορά στην επαγγελματική του σταδιοδρομία, το συγγραφικό του έργο και την όλη του εν γένει κοινωνική συμπεριφορά, στάση και θέση προσπάθησε να εξηγήσει γιατί τα εν λόγω δημοσιεύματα είναι δυσφημιστικά, απορρίπτοντας κατηγορηματικά κάθε ισχυρισμό και θέση της άλλης πλευράς ότι αυτά ήταν δικαιολογημένα ακριβώς εξαιτίας της συμπεριφοράς του, των θέσεων που δημόσια εξέφραζε, σε συνδυασμό πάντοτε με τη χρονική περίοδο που έγιναν και σε συνάρτηση με το ευρύτερο κλίμα έντονης δυσaréσκειας που επικρατούσε μετά την έκρηξη στο Μαρί. Επίσης ο ενάγοντας υποστηρίζει ότι οι οποιοσδήποτε αναφορές των εναγομένων σε εκτεταμένες αντιδράσεις μετά την έκρηξη στο Μαρί είναι υπερβολικές, εφόσον αντίδραση υπήρχε μόνο από περιορισμένη μερίδα ατόμων.

Ο εναγόμενος 2, δίδοντας μαρτυρία υπεραμύνθηκε του εύλογου των δημοσιευμάτων. Εξήγησε ότι αυτά είναι χρονογραφήματα, τα οποία χαρακτηρίζει η σάτιρα, ένα είδος υπερβολής στην έκφραση και ότι ίδιον γνώρισμά τους είναι ότι γίνονται με σκοπό να αποτυπώσουν και να σχολιάσουν μια υφιστάμενη πραγματικότητα (πάντοτε επίκαιρη και πρόσφατη). Η ιδιαίτερη φιλία του ενάγοντα, γνωστή σε όλους, με τον τότε πρόεδρο Δημήτρη Χριστόφια, η αγανάκτηση της κοινής γνώμης που ακολούθησε την έκρηξη στο Μαρί, η ψιθυρολογία που υπήρχε αναφορικά με το μαρτυρικό υλικό ότι καταστρεφόταν και η παρέμβαση του ενάγοντα για να διαβεβαιώσει ότι το μαρτυρικό υλικό θα διαφυλαχτεί, ήταν τα εναύσματα τα οποία τον οδήγησαν στην άμεση συγγραφή, εν είδη χρονογραφήματος, των επίδικων δημοσιευμάτων. Τα οποία, ως ισχυρίζεται, αποτύπωναν ακριβώς τις θέσεις και το πως αισθανόταν η κοινή γνώμη.

Δεύτερος μάρτυρας για την υπεράσπιση ήταν ο Σάββας Μάτσας. Από το στάδιο αυτό της καταγραφής της μαρτυρίας του, δεν διστάζω να αναφέρω ότι ουδέν προσέφερε στην υπόθεση και στη διαλεύκανση των επίδικων ζητημάτων. Υπήρξε μια επιλογή που μόνο πολύτιμο χρόνο σπατάλησε. Από το βήμα που του δόθηκε, αναφέρθηκε στις κάκιστες διαπροσωπικές σχέσεις με τον ενάγοντα όταν υπηρετούσαν και οι δύο στην Νομική Υπηρεσία. Θεωρεί ότι ο ενάγοντας ως προϊστάμενος του τον αδίκησε με τις αξιολογήσεις που του έκανε και ότι η όλη συμπεριφορά του ενάγοντα έναντι του ήταν τέτοια που του προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στην υγεία του. Καταφέρθηκε αρνητικά ως προς το άτομο του ενάγοντα. Ήταν διάχυτη και έντονη η εμπάθειά του, η αντιπάθειά του και λοιπά αρνητικά συναισθήματα του προς το πρόσωπο του ενάγοντα. Επομένως, λόγω της μη διασύνδεσής της μαρτυρίας του με τα επίδικα θέματα, αλλά και λόγω της ποιότητάς της και της προφανούς προκατάληψης του μάρτυρα, δεν διστάζω να απορρίψω τη μαρτυρία του χωρίς περαιτέρω αξιολόγηση.

Δυστυχώς, το ίδιο θα αναφέρω και για τον δεύτερο μάρτυρα. Τα όσα μαρτύρησε δεν αφορούν τα επίδικα ζητήματα, δεν αφορούν τα διάδικα μέρη και το κυριότερο, δεν αφορούν αμιγώς την επίδικη περίοδο. Ως άσχετη η μαρτυρία του, καμία αποδεικτική αξία έχει και απορρίπτεται επίσης από το στάδιο αυτό.

Εννοείται πως η αξιολόγηση της μαρτυρίας του ενάγοντα και του εναγόμενου 2 θα ακολουθήσει στο κατάλληλο στάδιο.

Τα πιο πάνω συνιστούν τη μαρτυρία που έχει δοθεί στα πλαίσια της υπόθεσης. Όλα τα μέρη παρέδωσαν κείμενο γραπτών αγορεύσεων, ιδιαίτερα εμπειριστατωμένο και βοηθητικό και τους ευχαριστώ για αυτό.

Πριν προχωρήσω στην αξιολόγηση της μαρτυρίας και στην εξαγωγή ευρημάτων, κρίνω σκόπιμο να προηγηθεί η καταγραφή της νομικής πτυχής της διαφοράς αυτής, έτσι ώστε να είναι ξεκάθαρο αυτό που αναζητείται προς επίλυσή της.

Δ. ΝΟΜΙΚΗ ΠΤΥΧΗ

Ξεκινώ με ένα διαδικαστικό ζήτημα. Από ανάγνωση της έκθεσης απαίτησης, προκύπτει ότι οι αξιούμενες θεραπείες πηγάζουν λόγω δυσφήμισης και/ή επιζήμιας ψευδολογίας και/ή λιβέλου.

Επίσης από απλή ανάγνωση της Έκθεσης Απαίτησης προκύπτει ότι λεπτομέρειες **ΔΕΝ** έχουν δοθεί γιατί το δημοσίευμα συνιστά επιζήμια ψευδολογία.

Το αστικό αδίκημα της επιζήμιας ψευδολογίας είναι διακριτό και ανεξάρτητο από αυτό του λιβέλου. Θα έπρεπε να δικογραφείται ειδικά. Εφόσον κάτι τέτοιο δεν γίνεται, η απαίτηση δεν μπορεί να εξεταστεί και υπό το πρίσμα της κατ' ισχυρισμό επιζήμιας ψευδολογίας (β. **Ματσάκη v. Εκδόσεις Αρκτίνος Λτδ κ.ά Αρ. Αγωγής 1089/04 και Σωτήρη Παπασάββα v. Εκδόσεις «Αρκτίνος Λτδ» κ.α., Συνεκδικαζόμενες Αγωγές 7590/09 και 4482/10, 8/7/2016**).

Παραμένει λοιπόν να εξεταστεί το ζήτημα της δυσφήμισης. Υπενθυμίζω ότι η συγγραφή, δημοσίευση των επίδικων δημοσιευμάτων καθώς και η κυκλοφορία της εφημερίδας δεν αμφισβητούνται. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι το πρώτο δημοσίευμα αναφέρεται στον ενάγοντα. Η Υπεράσπιση εκείνο που ισχυρίζεται είναι ότι πρόκειται κατά κύριο λόγο για έντιμο σχόλιο για πρόσωπο δημοσίου ενδιαφέροντος και επικουρικά επικαλούνται προνόμιο υπό

επιφύλαξη. Για το δεύτερο δημοσίευμα, οι δικηγόροι των εναγομένων αρνούνται ότι αυτό αφορά στον ενάγοντα.

Το κατά πόσο ένα δημοσίευμα είναι δυσφημιστικό, κρίνεται αξιολογώντας τη συνήθη ερμηνεία και έννοια των λέξεων. Κρίνεται από το Δικαστήριο ως πραγματικό ζήτημα και δεν ενδιαφέρει πως έχει εκληφθεί και αξιολογηθεί υποκειμενικά το δημοσίευμα από τον ενάγοντα. Η νομολογία επί του ζητήματος αυτού είναι ιδιαίτερα πλούσια. Ενδεικτικά αναφέρω τις αποφάσεις **Εκδόσεις Αρκτίνος Λτδ κ.ά v. Βασιλείου (2005) 1 Α.Α.Δ 683**, **Εκδόσεις Αρκτίνος Λτδ v. Γεωργιάδη (2011) 1 Α.Α.Δ. 407**, **Κωνσταντίνου v. Καραμεσίνη (2011) 1 Α.Α.Δ. 715**.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο εξετάζοντας ένα κατ' ισχυρισμό δυσφημιστικό κείμενο, πρέπει να έχει κατά νου ότι αυτό αξιολογείται συνολικά και όχι αποσπασματικά. Εκείνο που τελικά ενδιαφέρει για την κατάταξη ενός κειμένου ως δυσφημιστικού είναι η εντύπωση που αποκομίζει, σύμφωνα με την αντίληψή του ο λογικός, μέσος, συνετός αναγνώστης (**Κουτσού v. Αλήθεια Εκδοτική Εταιρεία Λτδ κ.ά. (2003) 1 Α.Α.Δ. 1198**).

Το Δικαστήριο λοιπόν ως πρώτο καθήκον, καλείται να αποφασίσει εάν αυτό είναι δυσφημιστικό ή όχι. Εάν η κρίση είναι αρνητική τότε η αγωγή τερματίζεται και περιττεύει η οποιαδήποτε ενασχόληση με τις τεθειμένες υπερασπίσεις. Εάν όμως το δημοσίευμα κριθεί δυσφημιστικό, τότε το Δικαστήριο προχωρεί στο επόμενο βήμα και εξετάζει τις υπερασπίσεις εναγομένων (βλ. σχετικά **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΓΑΛΗΝΙΩΤΗΣ v. ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ, Πολιτική Έφεση Αρ. 20/2009, 22/11/2012**).

Το Ανώτατο Δικαστήριο, έχει επανειλημμένα ασχοληθεί ως προς το τι καθιστά ένα δημοσίευμα δυσφημιστικό. Οι αρχές έχουν πλειστάκις αναλυθεί, όπως πλειστάκις έχουν επεξηγηθεί οι πιθανές υπερασπίσεις. Ξεκινώντας τη μελέτη από τη θεμελιώδη απόφαση **Αλήθεια Εκδοτική Εταιρεία Λτδ κ.ά. v. Αλωνεύτη (2002) 1 Α.Α.Δ. 1863**, (χωρίς βέβαια να έχω παραβλέψει τις προγενέστερες αποφάσεις όπως, μεταξύ άλλων, τις **ΔΙΑΣ Λτδ κ.ά. v. Ναθαναήλ (1993) 1 Α.Α.Δ. 893**· **Αλήθεια Εκδ. Εταιρεία Λτδ κ.ά. v. Λεωνίδα (1997) 1**

Α.Α.Δ. 550· Κωνσταντινίδης κ.ά. v. Παπαδόπουλου (1999) 1 Α.Α.Δ. 922), και συνεχίζοντας με τις ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗ κ.α. v. ΣΩΤΗΡΗ ΠΑΠΑΣΑΒΒΑ, Πολιτική Έφεση Αρ. 236/11, 6/3/2015 ,ΣΩΚΡΑΤΗΣ Ζ. ΗΛΙΑΔΗΣ v. ΚΩΣΤΑΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ κ.α, Πολιτική Έφεση Αρ. 45/2008, 15 Ιουλίου 2009, Πολιτική Έφεση Αρ. 54/2008, 30 Ιανουαρίου 2012 , ΜΑΥΡΟΣ κ.α. v. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 59/2012, 29/5/2018, Κωνσταντίνου Κώστας και Άλλη v. Αικατερίνης Καραμεσίνη (2011) 1 ΑΑΔ 715 , ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΥΡΗ v. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΚΤΙΝΟΣ ΛΙΜΙΤΕΔ κ.α., ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 198/2010, 22/5/2015, Εκδόσεις Αρκτίνοσ Λτδ v. Κυριάκου Παπακυριάκου (2012) 1 ΑΑΔ 774, Εκδόσεις Αρκτίνοσ Λτδ v. Νίκου Παπαευσταθίου (2007) 1 ΑΑΔ 856, Δρουσιώτης Μακάριος v. Νικόλα Παπαδόπουλου (2012) 1 ΑΑΔ 102, Παπασάβας v. Εκδόσεις Αρκτίνοσ Λτδ κα Πολ. Έφεση Αρ. 274/2016, 27/9/2018), όπως και πολλές άλλες αποφάσεις, έχει καταστεί σαφής και ξεκάθαρος ο τρόπος με τον οποίο το Δικαστήριο θα πρέπει να προσεγγίζει, αναλύει και εξετάζει τα ενώπιον του ακθέντα δημοσιεύματα.

Η νομολογία μας, είναι ιδιαίτερα πλούσια, εκτενής και καλύπτει τεράστιο φάσμα δημοσιευμάτων. Το ζητούμενο, δεν είναι να καταγραφεί από εμένα πραγματεία αναφορικά με το αστικό αδίκημα του libellu, τη θεωρητική του προσέγγιση και επέκταση. Αυτά έχουν ήδη καταγραφεί σε σωρεία αποφάσεων, μεταξύ άλλων, και στις πιο πάνω τις οποίες έχω μελετήσει με ιδιαίτερη προσοχή. Με γνώμονα λοιπόν τις νομολογιακές αρχές που εφαρμόζονται, προχωρώ πιο κάτω στην αξιολόγηση μαρτυρίας, εξαγωγή ευρημάτων και εξέταση κατά πόσον το παράπονο του ενάγοντα ότι τα επίδικα δημοσιεύματα είναι δυσφημιστικά για τον ίδιο, ευσταθεί.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ – ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Όπως έχει ήδη νομολογηθεί και συνάγεται από την απόφαση στην υπόθεση Εκδόσεις Αρκτίνοσ Λτδ v. Παπαευσταθίου (2007) 1(B) Α.Α.Δ. 856, ένα δημοσίευμα θα εξεταστεί πάντοτε σε συσχετισμό με το χρονικό διάστημα δημοσίευσής του, λαμβανομένης υπόψη της περιβάλλουσας κατάστασης. Στην υπό εξέταση περίπτωση τα επίδικα δημοσιεύματα έγιναν λίγο μετά την έκρηξη

στη ναυτική βάση στο Μαρί στις 11/7/2011, σε μια περίοδο που υπήρχε έντονος κοινωνικός αναβρασμός και επικρατούσαν έντονα αισθήματα αποδοκιμασίας προς την εκτελεστική εξουσία και ειδικότερα προς το πρόσωπο του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας. Ενδεικτική για το περιβάλλον κλίμα που επικρατούσε εκείνη την περίοδο είναι απόφαση στην υπόθεση είναι η **Ανδρέας Λοϊζίδης κ.α. v. Δημοκρατίας, Ποινική Έφεση 145/2013, 19/12/2014.** Υπήρχε από μερίδα ατόμων έντονη απαρésκεια στο πρόσωπο του τότε Προέδρου. Επίσης ενδεικτική είναι η **Μαριάς Ιωαννίδη κ.α., Αιτήσεις αρ.1/2012, 2/2012 και 3/2012, 29/6/2012.**

Πριν αναφερθώ στα της επικρατούσας κατάστασης, κρίνω σκόπιμο, να παραθέσω πρώτα γεγονότα τα οποία προηγήθηκαν της έκρηξης στο Μαρί και αφορούν στον ενάγοντα, ως ο εναγόμενος 2 τα αναδεικνύει και παρουσιάζει σε συσχετισμό με τα κατατεθειμένα τεκμήρια και τα οποία αποτελούσαν πεποίθηση του (δικαιολογημένη ή αδικαιολόγητη άσχετο) κατά τη συγγραφή των επίδικων δημοσιευμάτων.

1. Ο ενάγοντας, υπήρξε στενός συνεργάτης του τέως Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Δημήτρη Χριστόφια (πλέον τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφιας). Εκφράστηκε πλειστάκις με ιδιαίτερα θερμό τρόπο για αυτόν. Η στενή τους αυτή σχέση, έδωσε έναυσμα σε κριτική όταν ο ενάγοντας διορίστηκε Βοηθός Γενικού Εισαγγελέα, ότι δηλαδή ο διορισμός έγινε εξαιτίας της φιλίας αυτής. Ένα από τα άτομα τα οποία πίστευαν ότι ο εν λόγω διορισμός ήταν «αντιπαροχικός», είναι και ο εναγόμενος 2. Την πεποίθησή του αυτή τη βασίζει στη γνωστή φιλία ενάγοντα και τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφια, η οποία ήταν ευρέως γνωστή, εφόσον κατά καιρούς γίνονταν και σχετικές δημόσιες τοποθετήσεις και διάφορες δηλώσεις, ένθερμες, του ενός προς τον άλλο. Κάποιες εξ' αυτών κατατέθηκαν ως τεκμήρια και έγιναν οι σχετικές παραπομπές. Ενδεικτικά κατατέθηκαν ως Τεκμήρια δηλώσεις του τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφια με τις οποίες αναφέρεται στη στενή του φιλία με τον ενάγοντα, μια «ακατάλυτη» φιλία όπως τη χαρακτηρίζει (βλ. σχετικά τεκμήριο 3 και 4 σελ.39). Ως τεκμήρια επίσης κατατέθηκαν δηλώσεις του ενάγοντα με τις οποίες αναδεικνύεται η στενή του σχέση με τον τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφια (ενδεικτικά σελίδα 44, 587 Τεκμηρίου 4). Επί

του ζητήματος ότι ο διορισμός του ενάγοντα ως Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα έγινε ακριβώς εξαιτίας της φιλίας τους και ως «*αποκατάσταση και' ισχυρισμών αδικίας που υπέστη στο παρελθόν ο ενάγοντας*», ο εναγόμενος 2 επισημαίνει προηγούμενη αναφορά του τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφια στους αγώνες που ο ενάγοντας έδωσε κατά τη «*συναγερμική δεκαετία*» πληρώνοντας «*βαρύ τίμημα για αυτή του τη σιάση*» (βλ. τεκμήριο 4 σελ.41). Στα τεκμήρια 3,4 και 6 (σημειώνω ότι στην ουσία πρόκειται για αποσπάσματα από το βιβλίο του ενάγοντα με τίτλο «*Σαν σταυρωμένος και τριγύρω του, Ρωμαίοι ...*»), υπάρχουν εκτενή αποσπάσματα με δηλώσεις αβροφροσύνης και συμπάθειας μεταξύ τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφια και Σωτήρη Παπασάββα.

2. Ο Τύπος είχε ασχοληθεί στο παρελθόν με τον ενάγοντα, αναδεικνύοντας είδηση ότι το δημόσιο ταμείο κατέβαλε σε αυτόν ποσό €17.000 για σκοπό τοποθέτησης οδοντικών εμφυτευμάτων. Όταν αναδείχθηκε το ζήτημα αυτό, ο τότε Υπουργός Υγείας προχώρησε σε δήλωση (τεκμήριο 11), στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι όταν ζήτησε να δει το σχετικό φάκελο από μέσα έλειπε το πόρισμα της ειδικής επιτροπής. Επί του ζητήματος αυτού, ο ενάγοντας αναφέρθηκε και τοποθετήθηκε όταν έδιδε μαρτυρία, επισύροντας μάλιστα την προσοχή μου στο γεγονός, ότι οι εν λόγω υπηρεσίες που του παρασχέθηκαν και οι χειρουργικές επεμβάσεις, ήταν απολύτως αναγκαίες να γίνουν και δεν μπορούσαν να παρασχεθούν από τα Δημόσια Τμήματα Υγείας (σχετικά είναι τα τεκμήρια 8, 9 και 10).

Μεταφέρω τώρα πιο κάτω τα γεγονότα που αφορούν και περιβάλλουν την επίδικη χρονική περίοδο και κατ' επέκταση τη συγγραφή των δημοσιευμάτων, ως αυτά αβίαστα προκύπτουν από τα ενώπιον μου παρατεθειμένα και κατατεθειμένα.

1. Στις 11/7/2011 σημειώθηκε φονική έκρηξη στη ναυτική βάση Ευάγγελος Φλωράκης στο Μαρί.
2. Ακολούθως του πιο πάνω συμβάντος, υπήρξαν αντιδράσεις και κριτική προς την κυβέρνηση από την κοινή γνώμη και είχε ξεκινήσει ένας δημόσιος διάλογος αναφορικά με τα γεγονότα που οδήγησαν στο τραγικό αυτό συμβάν. Το ότι υπήρχε ένα κλίμα απaréσκειας προς την τότε

εκλελεγμένη κυβέρνηση, ο ενάγοντας δεν το αρνήθηκε. Η θέση του ήταν ότι αυτή η δυσaréσκεια και έντονη κριτική υπήρχε μόνο από μερίδα ατόμων και όχι από τη συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού λαού ως η υπεράσπιση διατείνεται.

3. Στα πλαίσια συζήτησης του θλιβερού αυτού συμβάντος, αναδείχθηκε λίγες ημέρες μετά, ένα άλλο επιμέρους ζήτημα. Υπήρξε ως είδηση ότι το μαρτυρικό υλικό που αφορούσε στην υπόθεση αυτή καταστρεφόταν, συγκεκριμένα ότι καιγόταν. Ο ενάγοντας, τότε, αφού του ζητήθηκε από τη ραδιοφωνική εκπομπή του Λάζαρου Μαύρου, προχώρησε σε δηλώσεις, διαβεβαιώνοντας ότι θα διαφυλασσόταν το μαρτυρικό υλικό.

Στο πλαίσιο της πιο πάνω περιρρέουσας ατμόσφαιρας και αφού ενημερώθηκε για την εν λόγω δήλωση, ο εναγόμενος 2 προχώρησε στη συγγραφή του επίδικου δημοσιεύματος, σχολιάζοντας την επιλογή του ενάγοντα να κάνει τις πιο πάνω δηλώσεις. Είναι η άποψή του ότι οι δηλώσεις του ενάγοντα, ήταν άκαιρες λαμβανομένης υπόψη της αγανάκτησης του κόσμου στο πρόσωπο του τέως ΠΚΔ Δ. Χριστόφια σε συνδυασμό με τη στενή σχέση αλληλοεκτίμησης που οι ίδιοι δήλωναν ότι τους συνέδεε και την οποία το ευρύτερο κοινό γνώριζε, εφόσον οι ίδιοι εκφράζονταν δημόσια σχετικά.

Το έργο της αξιολόγησης της μαρτυρίας σε αυτή την υπόθεση είναι, ομολογουμένως, ιδιαίτερο. Εκείνο που πρώτιστα ενδιαφέρει, είναι το κατά πόσον το δημοσίευμα ήταν δυσφημιστικό. Σε σχέση με την περιβάλλουσα κατάσταση την επίδικη περίοδο, αυτή είχε ως πιο πάνω αναφέρεται. Σημειώνω δε, πως δεν υπάρχουν ουσιαστικές αποκλίσεις μεταξύ των δύο πλευρών. Το ότι συνέβη η έκρηξη στη ναυτική βάση στο Μαρί, εννοείται πως δεν αμφισβητείται. Το ότι ακολούθησε δημόσιος διάλογος, επίσης δεν αμφισβητήθηκε. Η απόκλιση έγκειται στο ότι η πλευρά του ενάγοντα θεωρεί πιο υποβαθμισμένες τις αντιδράσεις του κόσμου και τις εντάσεις σε κοινωνικό επίπεδο που ακολούθησαν, σε σχέση με την πιο έντονη εικόνα που παρουσιάζει η πλευρά των εναγομένων.

Αξιολογώντας τον ενάγοντα, δεν αμφισβητώ τη θέση του, ότι ο ίδιος ενοχλήθηκε από τα επίδικα δημοσιεύματα τα οποία εξέλαβε και εκλαμβάνει ως δυσφημιστικά. Το εάν όντως είναι δυσφημιστικά όμως, είναι κάτι το οποίο θα

κριθεί σύμφωνα με τις καθορισμένες αρχές και παραμέτρους. Ο ενάγοντας είναι ένα άτομο με έντονη κοινωνική παρουσία και γνωστό, τόσο εκ της θέσης που κατείχε, όσο και από τις δημόσιες του παρεμβάσεις, αρθρογραφία, συγγραφικό έργο. Ο ίδιος δήλωσε δίδοντας μαρτυρία ότι συχνά και αφού του το ζητούσαν, έκανε παρεμβάσεις σε εκπομπές πολιτικού κυρίως περιεχομένου.

Περαιτέρω όμως, ο ενάγοντας εξήγησε στο Δικαστήριο ότι, πέραν της επιλογής του να κάνει δημόσιες παρεμβάσεις όταν του ζητείτο σχετικά, τα ΜΜΕ ασχολούνταν και αυτόβουλα μαζί του. Αυτή δεν ήταν η πρώτη φορά που ο τύπος ασχολείται μαζί του, εκφράζοντας κυρίως αρνητικές θέσεις και απόψεις για το άτομό του. Τα πιο πάνω δεν αμφισβητούνται και είναι αποδεκτά. Διάφορες άλλες τοποθετήσεις του, οι οποίες εκφεύγουν των επίδικων ζητημάτων, ούτε θα αναφερθούν ούτε θα σχολιαστούν. Το ίδιο ισχύει βεβαίως για όλους τους μάρτυρες και για τα σημεία εκείνα της μαρτυρίας τους που δεν άπτονται της ουσίας της διαφοράς.

Ο δε εναγόμενος 2, αποδέχεται ότι είναι συντάκτης των επίδικων δημοσιευμάτων. Επίσης δίδοντας μαρτυρία αποδέχεται ότι το πρώτο δημοσίευμα αναφέρεται στον ενάγοντα και πως το δεύτερο δημοσίευμα αναφέρεται **και** στον ενάγοντα. Με ιδιαίτερη επιμονή απέρριπτε κάθε ισχυρισμό περί κακοβουλίας των δημοσιευμάτων του. Προσπάθησε να καταγράψει και να επικοινωνήσει κατά τη διάρκεια που έδιδε μαρτυρία, τη θέση του ότι τα επίδικα δημοσιεύματα τα συνέταξε στο πλαίσιο της περιρρέουσας ατμόσφαιρας που ακολούθησε την έκρηξη στο Μαρί και του γενικότερου κλίματος απαξίωσης που υπήρχε τότε προς την κυβέρνηση. Με αφοπλιστική, θα έλεγα, ειλικρίνεια παραδέχτηκε ότι ο ενάγοντας δεν του είναι συμπαθής, σε καμία περίπτωση όμως αυτό δεν αποτέλεσε το κίνητρο για τη συγγραφή των δημοσιευμάτων. Τα δημοσιεύματα του, είναι χρονογραφήματα και αποτυπώνουν σχολιασμό του σε σχέση με γεγονότα που έλαβαν χώρα εξαιρετικά πρόσφατα πριν τη συγγραφή τους. Στην περίπτωση που εξετάζεται, άκουσε τις δηλώσεις Παπασάββα αναφορικά με τη «διαφύλαξη του μαρτυρικού υλικού» και η αντίδρασή του υπήρξε η συγγραφή των άρθρων. Αντίδραση, η οποία όπως πιστεύει συνιστούσε και σφυγμογράφημα της γενικότερης θέσης του κοινού, στα γεγονότα που τότε διαδραματιζόνταν.

Δεν έχω λόγο να τον αμφισβητήσω ότι, το έναυσμα του για τη συγγραφή των επίδικων δημοσιευμάτων, ήταν οι εν λόγω δηλώσεις του ενάγοντα. Αυτό ούτως ή άλλως συνάγεται και από ανάγνωση του πρώτου τουλάχιστον δημοσιεύματος.

Αποδέχομαι πως η πρόθεσή του ήταν να καυτηριάσει και να σχολιάσει γεγονότα της επικαιρότητας. Το βήμα που είχε ήταν η συγκεκριμένη στήλη της κυριακάτικης έκδοσης της εφημερίδας «Φιλελεύθερος» από όπου αρθρογραφεί και για αυτό το λόγο η δημοσίευση έγινε στην κυριακάτικη έκδοση.

Από την ενώπιον μου τεθειμένη μαρτυρία και σε συσχετισμό πάντοτε με το επίδικο ζήτημα, τα ευρήματά μου έχουν ως ακολούθως:

1. Μεταξύ του τότε Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Δημήτρη Χριστόφια και του ενάγοντα υπήρχε μια γνωστή/προβεβλημένη σχέση εκτίμησης και φιλίας.
2. Ο ενάγοντας, είτε δικαιολογημένα είτε αδικαιολόγητα, υπήρξε και στο παρελθόν αντικείμενο σχολιασμού από τα ΜΜΕ.
3. Ένα από τα ζητήματα, που στο παρελθόν απασχόλησε τα ΜΜΕ, ήταν αναφορικά με ποσό €17.000 που καλύφθηκε από το Δημόσιο Ταμείο για τοποθέτηση εμφυτευμάτων δοντιών στον ενάγοντα. Όταν το ζήτημα αυτό αναδείχθηκε και ο Υπουργός ζήτησε να δει το φάκελο υπόθεσης, σύμφωνα με το ανακοινωθέν του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών ημερομηνίας 22/10/2010 (Τεκμήριο 11), απουσίαζε από το φάκελο το πόρισμα της ειδικής επιτροπής.
4. Το επίδικο χρονικό διάστημα των δημοσιευμάτων, ο ενάγοντας ήταν Βοηθός Γενικού Εισαγγελέως.
5. Υπήρξε ένα τουλάχιστον δημοσίευμα (εφημερίδα Φιλελεύθερος ημερ.14/7/2011 Τεκμήριο) σύμφωνα με το οποίο καιγόταν μαρτυρικό υλικό το οποίο αφορούσε στα της έκρηξης στο Μαρί.
6. Ο ενάγοντας προχώρησε σε δηλώσεις σε ραδιοφωνική εκπομπή, εφόσον του ζητήθηκε και, μεταξύ άλλων, έδωσε διαβεβαιώσεις ότι θα διαφυλαχθεί το μαρτυρικό υλικό.
7. Και τα δύο δημοσιεύματα αφορούν στον ενάγοντα. Αν και ως παραδεκτό δηλώθηκε ότι μόνο το πρώτο δημοσίευμα τον αφορούσε, ο εναγόμενος

όταν έδιδε μαρτυρία συμφώνησε και αποδέχτηκε ότι το δεύτερο δημοσίευμα αναφερόταν **και** στον ενάγοντα.

8. Πέραν του ότι είναι εύρημα μου ότι ο ενάγοντας κατέστησε εαυτόν δημόσιο πρόσωπο αλλά και ότι ως κρατικός αξιωματούχος υπό την, τότε, ιδιότητα του ως Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, είναι δημόσιο πρόσωπο, αυτό είναι κάτι το οποίο έχει πλέον αποφασιστεί και νομολογιακά, βλ. σχετικά **Δρουσιώτης κ.ά. ν. Παπασάββα, Πολ.εφ.236/11, 6.3.2015, και Παπασάβας ν. Εκδόσεις Αρκτίνος Λτδ κα Πολ. Έφεση Αρ. 274/2016, 27/9/2018.**

Ένα άλλο ζήτημα το οποίο επιθυμώ να αναδείξω και συνιστά εύρημά μου, είναι ότι ο εναγόμενος 2 ως δήλωσε χωρίς να αμφισβητηθεί, αρθρογραφεί μόνο στην κυριακάτικη έκδοση της εφημερίδας «Φιλελεύθερος». Για αυτό το λόγο και η δημοσίευση στην εν λόγω έκδοση και όχι εξαιτίας αλλότριων και/ή κακόβουλων κινήτρων, όπως ο ισχυρισμός του ενάγοντα ότι η δημοσίευση έγινε επί σκοπού την Κυριακή επειδή υπάρχει περισσότερη κυκλοφορία και αναγνωσιμότητα.

Κλείνοντας την ενότητα αυτή και παρεμπιπτόντως, επισημαίνω το ακόλουθο, αυτονόητο, πιστεύω. Ο ίδιος ο ενάγοντας, δεν αρνήθηκε ότι προέβη σε δηλώσεις αναφορικά με τη «διαφύλαξη του μαρτυρικού υλικού». Εκείνο το οποίο συνεχώς επισήμαινε είναι πως δεν προχώρησε σε αυτές με δική του πρωτοβουλία, αλλά ότι του ζητήθηκε να προβεί σε δηλώσεις και ο ίδιος δεν αρνήθηκε. Γεγονός βέβαια παραμένει ότι τοποθετήθηκε σχετικά, κάτι το οποίο δεικνύει ότι όντως υπήρχαν τέτοιοι ισχυρισμοί, φημολογία και συζήτηση γύρω από αυτό το ζήτημα. Η ίδια η φύση της δήλωσής του, ότι δηλαδή θα προστατευθεί το μαρτυρικό υλικό, είναι σε απάντηση της θέσης ότι αυτό κινδυνεύει να καταστραφεί. Από μόνη της αυτή η φημολογία (είτε αληθινή είτε όχι) είναι ενισχυτική της θέσης της υπεράσπισης ότι την επίδικη χρονική περίοδο υπήρχε έντονος αναβρασμός και γενική αμφισβήτηση της τότε εκτελεστικής εξουσίας, εφόσον τίθετο εν αμφιβόλω ακόμα και ζήτημα το οποίο θα έπρεπε να είναι δεδομένο σε ένα κράτος δικαίου, όπως η διαφύλαξη του μαρτυρικού υλικού.

Στ. Εξέταση κατά πόσον τα δημοσιεύματα είναι δυσφημιστικά

Αμέσως πιο κάτω θα εξετάσω τα επίδικα δημοσιεύματα. Το περιεχόμενο τους έχει ήδη πιο πάνω καταγραφεί αυτούσιο.

Ξεκινώ την ενότητα αυτή, αναφερόμενη στο βασικό ζήτημα που ενδιαφέρει και προβληματίζει, πιστεύω, ένα Δικαστή όταν έχει ενώπιον του υποθέσεις λιβέλου, που αναφέρονται σε δημοσιεύματα τα οποία μεταδίδονται και/ή κυκλοφορούν από τον Τύπο. Σε αυτής της φύσης υποθέσεις, το Δικαστήριο έχει να αποφασίσει μεταξύ δύο θεμελιωδών δικαιωμάτων τα οποία χρήζουν προστασίας και διαφύλαξης. Από τη μια είναι το δικαίωμα σεβασμού στην προσωπικότητα κάποιου, από την άλλη είναι το δικαίωμα ελευθεροτυπίας. Αξίες και οι δύο θεμελιώδεις και απαραίτητο να διασφαλίζονται σε ένα κράτος δικαίου, σύγχρονο και πολιτισμένο.

Έκαστος, αναμένει και απαιτεί όπως η προσωπικότητα του τυχάνει σεβασμού, όπως σεβασμού να τυχάνουν οι απόψεις του, επιλογές του και το *modus vivendi* του, χωρίς επεμβάσεις. Το δικαίωμα όμως αυτό δεν είναι απεριόριστο. Οι περιορισμοί μάλιστα στο δικαίωμα αυτό, είναι άμεσα συναρτώμενοι και συνυφασμένοι από τον ίδιο το φορέα του δικαιώματος, ο οποίος αναμένεται ότι θα ανέχεται επεμβάσεις στο δικαίωμά του αυτό, οι οποίες συνδέονται με δικές του ενέργειες. Εάν άτομο επιλέγει να εκτίθεται με τον οποιοδήποτε τρόπο δημόσια (ως εννοείται έχει κάθε δικαίωμα), αναπόφευκτη, ενδεχομένως, θα είναι και η ενασχόληση μαζί του. Σε αυτή την κατηγορία, όπου είναι αναμενόμενο να υπάρχουν επεμβάσεις στο δικαίωμα της προσωπικότητας, περιλαμβάνονται και τα άτομα τα οποία κατέχουν δημόσιο αξίωμα και άτομα τα οποία ασχολούνται με την πολιτική και με τα κοινά. Εφόσον κάποιος επιλέξει να ασχοληθεί με τον δημόσιο βίο, τότε εκ των πραγμάτων θα πρέπει να αναμένει την κριτική, ενδεχομένως σκληρή, μπορεί και υπερβολική. Είναι ένας παράγοντας όμως που συνυπολογίζεται όταν υπάρχει αυτή η κατ' επιλογή δημόσια έκθεση. Η οποιαδήποτε επέμβαση στην προσωπικότητα όμως, εννοείται ότι είναι ανεκτή και επιτρεπτή εφόσον δεν θίγεται τιμή, υπόληψη και ακεραιότητα.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, ο ενάγοντας κατά τον ουσιώδη χρόνο ήταν κρατικός αξιωματούχος. Ήδη από το 1964, με την υπόθεση ***New York Times v. Sullivan, 376 US 254 (1964)***, εισήχθη στο αμερικανικό δίκαιο η έννοια των δημόσιων λειτουργών/αξιωματούχων. Ως η πιο πάνω απόφαση, κριτική η οποία απευθύνεται σε δημόσιους αξιωματούχους, δεν δικαιολογεί αξίωση αποζημίωσης, εκτός εάν ο συντάκτης ενήργησε με πρόθεση (εν γνώση αναληθούς ισχυρισμού ή αδιαφορώντας για το αληθές αυτού, «*actual malice*—that is, with knowledge that it was false or with reckless disregard of whether it was false or not. »)

Το ζήτημα κριτικής πολιτικών προσώπων, δεν θα μπορούσε να μην απασχολήσει και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Από τις πρώτες και πλέον γνωστές, είναι η υπόθεση ***Lingens v Austria (1986) 8 EHRR 407***. Στην εν λόγω υπόθεση κρίθηκε ότι η καταδίκη δημοσιογράφου για δυσφήμιση σε βάρος του Καγκελάριου Kreisky, παραβίαζε το άρθρο 10 της Σύμβασης της Ρώμης, εφόσον η ιδιότητα του πολιτικού δικαιολογεί την άσκηση ακόμα και δριμείας κριτικής, νοουμένου ότι δεν συνιστά προσωπική επίθεση.

Ένας περαιτέρω ενδιαφέρον διαχωρισμός των δημόσιων προσώπων, έχει διατυπωθεί στη γερμανική θεωρία από τον Neumann-Duesberg (***Bildberichterstattung uber absolute und relative Personen der Zeitgeschichte***), όπου γίνεται αναφορά σε άτομα απόλυτης επικαιρότητας τα οποία απασχολούν εν γένει το κοινό και σε άτομα σχετικής επικαιρότητας που απασχολούν το κοινό εξαιτίας ενός συγκεκριμένου γεγονότος.

Και στη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, υπάρχει βεβαίως αναφορά και αντίστοιχη διατύπωση επί του ζητήματος αυτού. Όπως ιδιαίτερα εύστοχα επισημαίνεται στην ***Κωνσταντίνου Κώστας και Άλλη v. Αικατερίνης Καραμεσίνη (2011) 1 ΑΑΔ 715***, είναι αναμενόμενο ότι τα δημόσια πρόσωπα είναι πιο επιρρεπή σε κριτική και αυτό λόγω της εκτεταμένης έκθεσης τους στον τύπο και/ή άλλως πως, συγκριτικά με τα μη δημόσια πρόσωπα.

Είναι επομένως εύλογο, άτομο το οποίο πέραν του ότι διαθέτει Δημόσιο Αξίωμα, επιλέγει, ως βεβαίως έχει κάθε δικαίωμα, να εκφράζεται και εκτίθεται δημόσια, να αναμένει το ενδεχόμενο ότι θα τύχει και κριτικής είτε θετικής είτε

αρνητικής. Στην κατηγορία των δημόσιων προσώπων υπενθυμίζω ότι ανήκει ο ενάγοντας. Υπενθυμίζω επίσης, ότι το επίδικο χρονικό διάστημα ο ενάγοντας απασχόλησε τα ΜΜΕ, εξαιτίας δηλώσεων του επί εξαιρετικού ζητήματος δημοσίου ενδιαφέροντος.

Ως ήδη αναφέρω, πρώτα θα εξεταστεί εάν είναι δυσφημιστικά τα δημοσιεύματα και αναλόγως του αποτελέσματος της διεργασίας αυτής, θα εξεταστούν οι προβαλλόμενες υπερασπίσεις.

Ακολουθεί αμέσως πιο κάτω, εξέταση του κάθε δημοσιεύματος ξεχωριστά και θα ακολουθήσει η πιο πάνω αναφερόμενη διεργασία.

Πρώτο Δημοσίευμα

Το δημοσίευμα αυτό, ως μη ευνοϊκό προς τον ενάγοντα, αναπόφευκτα δεν του είναι και ευχάριστο. Είναι όμως δυσφημιστικό;

Ο συντάκτης του δημοσιεύματος αναφέρεται σε «παπασάββεια ποδκιαντραποσύνη». Όπως ο ίδιος εξήγησε δίδοντας μαρτυρία, τη λέξη «ποδκιαντραποσύνη» τη χρησιμοποιεί σε αντιστοιχία με την ελληνική λέξη «ξεισίπωτος» (*«αυτός που είναι υπερβολικά θρασύς, που ενεργεί χωρίς ντροπή, ο ανιδής»* βλ. σχετικά **Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη, Β' Έκδοση**). Του αποδίδει δε τον πιο πάνω χαρακτηρισμό, με την προσθήκη του επιθετικού προσδιορισμού «παπασάββεια». Αυτό, όπως ο ίδιος ανέφερε όταν κατέθετε ενόρκως στο Δικαστήριο, το έκανε έτσι ώστε να αναδείξει ότι πρόκειται περί υπερθετικού βαθμού και ειδικής κατηγορίας «ποδκιαντραποσύνης» της «παπασάββειας». Η πιο πάνω αναφορά ξεκάθαρα αφορά και προσδίδει την ιδιότητα του «ποδκιάντραπου» στον ίδιο τον Σωτήρη Παπασάβα σαν άτομο, επιχειρώντας περαιτέρω να δημιουργήσει μια ακόμα κατηγορία «ξενδιαντροπιάς», την «παπασάββεια». Η εν λόγω αναφορά, αναφέρεται και αφορά τον ίδιο τον ενάγοντα προσωπικά.

Επιπρόσθετη αναφορά στον ίδιο τον ενάγοντα σαν άτομο, γίνεται στη δεύτερη παράγραφο όπου αφήνεται υπονοούμενο ότι στο παρελθόν χάρηκε φάκελος ο οποίος τον αφορούσε: «.....θα... μεριμνήσει «κύρια και καθοριστικά για να προστατευθεί το μαρτυρικό υλικό» (όπως του γνωστού φακέλου των γνωστών εμφυτευμάτων του;)). Και πάλι το πιο πάνω απόσπασμα αναφέρεται προσωπικά

στον ενάγοντα. Βέβαια ακριβώς επί του σημείου αυτού, παραπέμπω στο Τ.11- από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Δημοκρατίας, στο οποίο καταγράφεται, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι από τον ιατρικό φάκελο του ενάγοντα αναφορικά με το ζήτημα των εμφυτευμάτων του, απουσίαζε ιατρικό πόρισμα. Η αναφορά λοιπόν του εναγομένου 2 στον ιατρικό φάκελο του ενάγοντα, αφορά πραγματικό γεγονός του παρελθόντος.

Έχω βεβαίως πάντοτε υπόψη μου ότι, ως η νομολογία επιτάσσει, ένα δημοσίευμα δεν αναγιγνώσκεται αποσπασματικά αλλά σφαιρικά και σημασία έχει η συνολική εικόνα που τελικά αποκομίζει ο μέσος αναγνώστης. Από την ανάγνωση του εν λόγω πρώτου δημοσιεύματος, αν και ο συντάκτης του καταφέρεται και κρίνει τον Βοηθό Γενικού Εισαγγελέα και τη γνωστή (κατά την άποψή του) φιλική σχέση του με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, εντούτοις αφήνει αιχμές και για τον ίδιο τον ενάγοντα ως άτομο και αναφέρεται σε αυτόν και προσωπικά, προσδίδοντάς του την ιδιότητα του «ποδοκιάντραπου». Ως τέτοια η αναφορά με τη συνήθη έννοια και ερμηνεία των λέξεων δεν μπορεί παρά να είναι δυσφημιστική.

Προχωρώ να εξετάσω την προβαλλόμενη υπεράσπιση του έντιμου σχολίου. Για σκοπούς πληρότητας, καταγράφω ότι το βάρος απόδειξης της υπεράσπισης αυτής είναι στον εναγόμενο.

Η υπεράσπιση του έντιμου σχολίου προνοείται από το Άρθρο 19(β) του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148. Προκειμένου αυτή να επιτύχει θα πρέπει να αποδειχθεί:

1. ότι οι επίδικες λέξεις αποτελούν σχόλιο και όχι δήλωση γεγονότων,
2. ότι αποτελούν έντιμο ή δίκαιο (fair) σχολιασμό επί γεγονότων ορθώς διατυπωμένων (εννοείται και πως δεν έγινε κακόβουλα) και,
3. ότι αποτελούν σχολιασμό επί θέματος δημοσίου ενδιαφέροντος

Το δημοσίευμα θα πρέπει μεν να αφορά σχόλιο και όχι δήλωση ή ισχυρισμό γεγονότος, δεν είναι όμως απαραίτητο τα γεγονότα τα οποία σχολιάζει να καταγράφονται, είναι αρκετή νύξη σε αυτά (**Καραβίας v. Σταύρου, (2012) 1 ΑΑΔ 469**). Επίσης, ακόμα και εάν υπάρχουν μικροανακρίβειες ως προς τα γεγονότα και πάλι υπάρχει ευχέρεια επίκλησης του έντιμου σχολίου (**Πετρίδης**

υ. Εκδοτικός Οίκος Δίας Λτδ (2013) 1 ΑΑΔ 1464). Μεταφέρω πιο κάτω αυτούσια αποσπάσματα, από κλασικές, θα έλεγα, αποφάσεις επί του ζητήματος αυτού, όπου με σαφήνεια καταγράφεται το έργο που πρέπει να εκτελέσει το Δικαστήριο και τις παραμέτρους στις οποίες κινείται προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον ευρίσκεται προ εντίμου σχολίου:

A. Γαληνιώτης υ. Εκδοτικού Οίκου Δίας Λτδ. κ.ά. (2011) 1(Α) Α.Α.Δ. 474:

«Ο έντιμος σχολιασμός, από την άλλη, το βάρος του οποίου επίσης είναι στους ώμους του εναγομένου, περιλαμβάνει τρία στοιχεία υπεράσπισης: (i) ότι οι επίδικες λέξεις αποτελούν σχόλιο και όχι δήλωση γεγονότων, (ii) ότι αποτελούν έντιμο ή εύλογο («fair») σχολιασμό επί γεγονότων ορθώς διατυπωμένων και (iii) ότι αποτελούν σχολιασμό επί θέματος δημοσίου συμφέροντος. Εάν το σχόλιο αλλοιώνει ή παραποιεί τα γεγονότα η υπεράσπιση του εντίμου σχολιασμού εκπίπτει. Το σχόλιο επίσης πρέπει να γίνεται έντιμα και να μην έχει ως πηγή του κακόβουλο κίνητρο, ενώ γενικώς πρέπει να αποδειχθεί ότι τα γεγονότα επί των οποίων το σχόλιο γίνεται, είναι αληθή, το δε σχόλιο δικαιολογείται και από την άποψη ότι είναι της φύσεως που θα μπορούσε να γίνει από ένα έντιμο άνθρωπο. Συμπληρώνεται εδώ ότι λόγω της δυσκολίας που ενυπάρχει πολλές φορές στο διαχωρισμό γεγονότος και σχολίου και της ανάμειξης των δύο στο αυτό δημοσίευμα, δημιουργήθηκε και το λεγόμενο «rolled-up plea» που στην ουσία αποτελεί υπεράσπιση για τον έντιμο και εύλογο σχολιασμό και όχι για την αλήθεια του κειμένου.»

B. Καραβίας υ. Σταύρου, (2012) 1 ΑΑΔ 469

«Για να επιτύχει η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου, ο εναγόμενος θα πρέπει να δείξει ότι οι επίδικες λέξεις αποτελούν σχόλιο και όχι δήλωση γεγονότος, ότι υπάρχει πραγματική βάση για το σχόλιο και ότι αυτό αφορά σε ζήτημα δημοσίου ενδιαφέροντος. Αν, όμως, ο ενάγοντας δείξει ότι το σχόλιο δεν έγινε έντιμα ή ότι αυτό έγινε κακόβουλα, τότε η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου δεν μπορεί να επιτύχει - (βλ. *Gatley on Libel and Slander, Eighth Edition, The Common Law Library, Number 8, παραγράφους 693-748,*

σελ. 291-326). Είναι, επίσης, θεμελιωμένο ότι το σχόλιο πρέπει να είναι δίκαιο και, για να είναι τέτοιο, θα πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα κατά πόσο ένας έντιμος άνθρωπος θα μπορούσε να έχει αυτές τις απόψεις. Σχόλιο αποτελεί η έκφραση γνώμης επί γεγονότων. Τα γεγονότα στα οποία στηρίζεται το σχόλιο δεν είναι αναγκαίο να περιλαμβάνονται στο κείμενο, μπορεί, απλώς, να γίνεται νύξη σ' αυτά. Αν τα γεγονότα αναφέρονται αληθώς, η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου επιτυγχάνει, εφόσον το δικαστήριο ικανοποιηθεί ότι τα σχόλια έχουν γίνει εύλογα και έντιμα. Δεν υπάρχει, βέβαια, ανάγκη, για να επιτύχει η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου, να αποδεικνύονται ως αληθινά όλα τα γεγονότα, αρκεί ορισμένα από αυτά να είναι αληθινά - (βλ. *Gatley on Libel and Slander, Tenth Edition, The Common Law Library*, παράγραφο 12.14, σελ. 299-301).»

Γ. **ΡΙΚ v. Καψού (2009) 1(B) Α.Α.Δ. 1175**

«Εκείνο επομένως που θα μπορούσε να καλύψει η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου είναι τη δημοσίευση κάποιου σχολίου, γνώμης κλπ. και όχι του καταλογισμό κάποιου γεγονότος στο πρόσωπο του δυσφημιζόμενου. Όπως ορθά είχε διευκρινιστεί και στην υπόθεση **Hunt v. Star Newspaper Co. Ltd [1908] 2 K.B. 319**, κάποιο σχόλιο, για να δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του ως δίκαιο ή έντιμο, θα πρέπει κατ' αρχή να παρουσιάζεται ως σχόλιο και δεν πρέπει να είναι τόσο αναμειγμένο με τα γεγονότα ώστε ο αναγνώστης να μη μπορεί να διακρίνει μεταξύ του τι είναι αναφορά γεγονότος (*report*) και τι είναι σχόλιο. Η ίδια θέση παρατίθεται και στο σύγγραμμα *Gatley on Libel and Slander, 6th Edition, para 705*, όπου και τονίζεται ότι μια δυσφημιστική δήλωση γεγονότος δεν συνιστά ούτε σχόλιο, ούτε γνώμη ή κριτική. Ισχυρισμός ή καταλογισμός κάποιου γεγονότος είναι όταν καταλογίζεται σε κάποιον ότι προέβη σε μια πράξη ή ενέργεια, ενώ σχόλιο συνιστά ο χαρακτηρισμός της πράξης ως απεχθούς, ανέντιμης κ.λπ.. Οι πιο πάνω θέσεις υιοθετήθηκαν επανειλημμένα και σε νομολογία των Κυπριακών Δικαστηρίων. (Βλ. π.χ. **Εταιρεία Δημοσιογραφική Χ.Α.Σ. Λτδ κ.ά. v. Φιλίππου (άλλως Φαλκονέττι) (1998) 1(B) Α.Α.Δ. 958**).»

Προχωρώ να κάνω υπαγωγή των πιο πάνω αρχών στα γεγονότα της υπόθεσης.

Κατ' αρχάς επισημαίνω ότι το δημοσίευμα αυτό δεν ισχυρίζεται ή δηλώνει γεγονότα, αλλά σχολιάζει γεγονός, ήτοι τις δηλώσεις του ενάγοντα. Οι δε δηλώσεις του ενάγοντα αφορούσαν «είδηση» στην οποία γινόταν αναφορά σε κατ' ισχυρισμό καταστροφή μαρτυρικού υλικού σε σχέση με τη φονική έκρηξη στο Μαρί.

Έχω καταγράψει πιο πάνω τις συνθήκες που επικρατούσαν όταν συντάχθηκε το εν λόγω δημοσίευμα. Υπήρχε έντονος δημόσιος διάλογος. Ενδεικτικά είναι τα πρωτοσέλιδα που έχουν κατατεθεί ως Τεκμήρια 13,14,15,16,17 και 18, (ημερομηνιών 12/7/11 μέχρι και 17/7/2011), τα οποία καταλαμβάνει και απασχολεί σχεδόν ολοκληρωτικά η είδηση της φονικής έκρηξης στο Μαρί. Το ότι το επίδικο δημοσίευμα αναφέρεται και σχολιάζει ζήτημα άμεσα συναρτώμενο με την έκρηξη στο Μαρί δεν αμφισβητήθηκε. Το ότι η έκρηξη στο Μαρί ήταν ζήτημα δημόσιου ενδιαφέροντος είναι αδιαμφισβήτητο. Επί αυτού μπορώ να έχω δικαστική γνώση (σχετικά **Το Δίκαιο της Απόδειξης, Δικονομικές και Ουσιαστικές Πτυχές των Ηλιάδη και Σάντη**, σελ.264 και επόμενες). Ο εναγόμενος στα πλαίσια του γενικότερου κλίματος και **μόνο** αφού προηγήθηκαν και άκουσε τις δηλώσεις του ενάγοντα προχώρησε στη συγγραφή του δημοσιεύματος, το οποίο το δημοσίευσε στο μέσο όπου είθισται να αρθρογραφεί. Δεν διαπιστώνω κακοβουλία ή πρόθεση του εναγομένου να βλάψει τον ενάγοντα.

Το δημοσίευμα και γενικότερα το όλο πνεύμα της αρθρογραφίας του εναγομένου 2, ως ο ίδιος ισχυρίστηκε, χωρίς να αμφισβητηθεί, και εξήγησε κατατάσσεται στην κατηγορία του χρονογραφήματος. Στο **«Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη, Β' Έκδοση**», η ερμηνεία του χρονογραφήματος είναι η ακόλουθη:

«δημοσιογραφικό κείμενο με λογοτεχνική χροιά, που σχολιάζει επίκαιρο πολιτιστικό ή κοινωνικό ζήτημα με ελαφρό και εύθυμο τρόπο.»

Από απλή ανάγνωση και μόνο, των επίδικων δημοσιευμάτων είναι πασιφανές ότι πρόκειται για σχολιασμό «εύθυμο» και υπό τύπο σάτιρας των τεκταινομένων, περιβεβλημένων των λεχθέντων με μια δόση καυστικότητας,

υπερβολικής ίσως, αλλά πάντοτε, στο πλαίσιο ενός χρονογραφήματος ως ο πιο πάνω ορισμός.

Επισιτρέφοντας στη «λίστα ελέγχου», για να εξεταστεί κατά πόσον για το πρώτο δημοσίευμα θα μπορούσε να ισχύσει η υπεράσπιση του έντιμου σχολίου, διαπιστώνω ότι και οι τρεις προϋποθέσεις πληρούνται και επομένως η εν λόγω υπεράσπιση κρίνεται επιτυχής.

Το επίδικο δημοσίευμα συνιστά σχόλιο (και όχι ισχυρισμό γεγονότος), για κατ' εξοχήν ζήτημα δημόσιου ενδιαφέροντος (ειδικά εκείνης της περιόδου) και δεν έγινε κακόβουλα (για τους λόγους που καταγράφονται πιο πάνω).

Προχωρώ να εξετάσω το δεύτερο δημοσίευμα.

Δεύτερο Δημοσίευμα

Το δεύτερο δημοσίευμα αν και αρχικά υπήρχε ισχυρισμός ότι ο συντάκτης αυτού (εναγόμενος 2) δεν αναφερόταν στον ενάγοντα, ακολούθως και αντεξέταζόμενος ο εναγόμενος 2 συμφώνησε ότι και στο δεύτερο αναφερόταν **και** στον ενάγοντα.

Το δημοσίευμα αυτό αναφέρεται στον Παπασάββα και στα «λοιπά θρασάκια», ως άτομα τα οποία κατέχουν δημόσια αξιώματα και τα οποία ως η άποψή του, ευρίσκονται στις θέσεις τους λόγω της σχέσης τους με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Είναι θα συμφωνήσω καυστικό κείμενο, είναι όμως δυσφημιστικό;

Το δεύτερο δημοσίευμα, αναφέρεται στον ενάγοντα ως κρατικό αξιωματούχο. Τότε υπηρετούσε ως Βοηθός Γενικού Εισαγγελέα. Δεν αναφέρεται στην προσωπική του ζωή, τιμή και υπόληψη έτσι ώστε αντικειμενικά ιδωμένο να θεωρείται ότι συνιστά προσωπική επίθεση εναντίον του (βλ. σχετικά **ΜΑΥΡΟΣ κ.α. ν. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 59/2012, 29/5/2018**). Για το δημοσίευμα αυτό, το οποίο κάνει κριτική, σφοδρή, ενδεχομένως σε κρατικούς αξιωματούχους με βάση τις αρχές που έχει θέσει η νομολογία και την ανοχή στην κριτική, που αναμένεται να επιδεικνύουν άτομα τα οποία εκτίθενται είτε λόγω ιδιότητας είτε άλλως πως στο κοινό, δεν θα το χαρακτήριζα δυσφημιστικό. Δεν είναι τέτοιο που τείνει να θίξει τιμή ή υπόληψη του ενάγοντα. Καταφέρεται

σε κρατικούς αξιωματούχους, υψηλόμισθους, διορισμένους από τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Είναι, θα έλεγα, περισσότερο κριτική προς τον Πρόεδρο, ότι, κατ' ισχυρισμό επιλέγει/διορίζει σε δημόσια αξιώματα φίλους του. Δεν διαπιστώνω οποιαδήποτε κακοβουλία προς το πρόσωπο του ενάγοντα. Μάλλον κριτική προς το πρόσωπο και τις επιλογές του τότε Προέδρου θα το χαρακτήριζα.

Ακόμα όμως και εάν εθεωρείτο δυσφημιστικό, θα το κατέτασσα εντός του πεδίου του εντίμου σχολίου για όλους εκείνους του λόγους που καταγράφω αμέσως πιο πάνω για το πρώτο δημοσίευμα. Δηλαδή έγινε μετά από ένα αναμφίβολα τραγικό συμβάν, σε μια ιδιαίτερη περίοδο, την οποία χαρακτήριζαν οι υψηλοί τόνοι και έντονα συναισθήματα απαρέσκειας στο πρόσωπο του τότε Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επομένως, ούτε το δεύτερο δημοσίευμα θα μπορούσε να κριθεί δυσφημιστικό.

Για όλους τους λόγους που προσπάθησα να εξηγήσω πιο πάνω η αγωγή δεν μπορεί να επιτύχει και απορρίπτεται με έξοδα υπέρ εναγομένων 1 και 2 και εναντίον του ενάγοντα, ως αυτά υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή και εγκριθούν από το Δικαστήριο ως ο σχετικός Διαδικαστικός Κανονισμός.

Αν όμως η πιο πάνω προσέγγισή μου ήθελε φανεί λανθασμένη, τότε θα προχωρήσω να εξετάσω τι ποσό αποζημιώσεων θα μπορούσε να επιδικαστεί, εάν τα δημοσιεύματα κρίνονταν ως δυσφημιστικά. Οι συνιστώσες, οι οποίες θα λαμβάνονταν υπόψη για καθορισμό του ύψους των αποζημιώσεων θα ήταν:

1. Η κυκλοφορία της εφημερίδας, η οποία ως το τεκμήριο 2 εκείνη τη μέρα ήταν 31.667 αντίτυπα και θα συνυπολογιζότανε το γεγονός ότι τα δημοσιεύματα είχαν αναρτηθεί και διαδικτυακά.
2. Η θέση του ενάγοντα ως Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα και το γεγονός ότι ήταν άτομο ευρύτερα γνωστό στο κοινό.
3. Τη ζημία που, ενδεχομένως, τα δημοσιεύματα προκάλεσαν στην τιμή, υπόληψή του και κύρος του, ενόψει ακριβώς της θέσης του και του ότι είναι γνωστός σε ευρύτερο κύκλο ανθρώπων από το μέσο πολίτη.
4. Την απουσία απολογίας.

5. Τις λοιπές αρχές που έχει θέσει η νομολογία επί του ζητήματος (ενδεικτικά αναφέρω τις Πατούρας v. Εκδοτική Εταιρεία Τηλέγραφος Λτδ κ.α. (2009) 1(B) Α.Α.Δ. 1222, Αλήθεια Εκδοτική Εταιρεία Λτδ κ.α. v. Αλωνεύτη (2002) 1(Γ) Α.Α.Δ. 1863, Χατζηπαναγιώτου v. Δρουσιώτη κ.α. (2009) 1(B) Α.Α.Δ.1321 , Εφημερίδα ή Περιοδικό Αποκάλυψη της Πάφου Λτδ κ.α. v. Σπύρου Κονιώτη κ.α. (2010) 1(Γ) Α.Α.Δ. 1697 και Μακάριου Δρουσιώτη κ.α. v. Σωτήρη Παπασάββα, Πολ. Έφεση Αρ.236/11, ημερ.6/3/2015.

Συνυπολογίζοντας τα πιο πάνω θεωρώ εύλογο το ποσό των €7.500 ως αποζημιώσεις για το πρώτο δημοσίευμα και €6.000 ως αποζημιώσεις για το δεύτερο δημοσίευμα.

(Υπ)

Δ. Κωνσταντίνου, Ε.Δ.

Πιστόν Αντίγραφο

Πρωτοκολλητής

